

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Є24 **Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень** : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. – Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

Грушевська Юлія Андріївна	
Лексичні новоутворення у сучасній вітчизняній рекламній комунікації	705
Menshykova Zhanna, Menshykova Anastasiia	
Marketing communications: trends and prospects	708
Чубук Олег Леонтійович	
Особливості застосування стандарту повноти подачі інформації в умовах дії Закону України «Про правовий режим воєнного стану»	710
Drobchak Alla, Popov Serhii	
A key place of journalism and military correspondents in nowadays society	714
Літвінчук Ірина Сергіївна	
Вплив фейкових новин на громадську думку	716
Лепетуха Марія Володимирівна	
Висвітлення проблем булінгу в ЗМІ	718
Ісаєнко Євгеній Геннадійович	
Регулювання діяльності онлайн-медіа	721
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ	725

середовища та суспільства загалом. Булінг – це не вихід із ситуації конфлікту, а тільки страшні наслідки.

Список використаних джерел:

1. Визначення психологічного здоров'я та рівнів психологічної адаптації людини. Критерії здоров'я ВОЗ [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://studopedia.com.ua/1_241410_viznachennya-psihichnogo-zdorovya-ta-rivniv-psihologichnoi-adaptatsii-lyudini-kriterii-zdorovya-vooz.html (дата звернення: 15.11.2021).
2. Кулик К., Дейкун І. Проблеми та наслідки поширення кібербулінгу в суспільстві [Електронний ресурс]. Журнал східноєвропейського права. 2018. № 58. Режим доступу: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/15878/1/kulyk_deikun_63-68.pdf (дата звернення: 15.11.2021).
3. Про внесення змін до законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню) [Електронний ресурс]. Законодавство України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19#Text> (дата звернення: 15.11.2021).
4. Соколова О. Булінг: ознаки, види, відповідальність – консультує міністр юстиції [Електронний ресурс]. Христинівська районна державна адміністрація. Режим доступу: <http://www.shpolarada.gov.ua/1314-2019-06-19-13-50-54.html> (дата звернення: 15.11.2021).
5. Стоп шкільний терор. Особливості цькування у дитячому віці. Профілактика та протидія булінгу [Електронний ресурс]. 2017. 84 с. Режим доступу: http://dzvin.dp.ua/bully/stop_shkilniy_teror.pdf (дата звернення: 15.11.2021).
6. The Stages of Bullying [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://learn.truesport.org/stages-of-bullying/> (дата звернення: 15.11.2021).

Ключові слова: булінг, насилля, жертви булінгу, протидія булінгу.

Key words: bullying, violence, victims of bullying, anti-bullying.

ІСАЄНКО ЄВГЕНІЙ ГЕННАДІЙОВИЧ

*Київський університет інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська юридична академія»,
аспірант*

РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОНЛАЙН-МЕДІА

Із року в рік спостерігається неминуче змінення світу, що залишає певний слід у житті окремої людини та груп людей, діяльності підприємств, країн та їх об'єднань. Однією з рушійних сил таких змін традиційно виступають технології, без використання яких жодна сфера суспільних відносин не обходиться у сучасному світі.

Особливу роль технології займають у пошуку, передачі та одержанні інформації, що є складовими права людини на свободу слова. Зазначене право декларується у Конституції України як право кожного

вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір.

Основними провідниками цього права є медіа, як засіб поширення масової інформації у будь-якій формі, та журналісти, які збирають, редагують та здійснюють підготовку отриманої інформації.

Вираження поглядів та їх реалізація, особливо не популярних у певний період часу, завжди було наріжним каменем позитивних змін, починаючи від розвитку науки, техніки, літератури та завершуючи поваленням авторитарних режимів.

Тому свобода вираження поглядів посідає особливе місце у переліку гарантованих прав у демократичному суспільстві, підтвердженням чого закріплення такого права у Загальній декларації прав людини (ст. 19), Міжнародному пакті про громадянські і політичні права (ст. 19), Європейській конвенції з прав людини (ст. 10), Конституції України (ст. 34).

Однак, свобода вираження поглядів може зазнавати утисків як з боку окремих людей, так і з боку представників бізнесу, влади та держави в цілому. Розмежовуючи невичерпні способи утискання свободи слова, то слід зазначити, що акти органів державної влади також мають вплив на ступінь реалізації такого права, а у певних випадках такий вплив є вирішальним.

Хоча, закріплене у вищенаведених актах право не є абсолютним, а тому може зазнавати певних законодавчих обмежень, зокрема в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, однак зазначене може мати місце лише у випадках та на підставі, передбаченому законом, а також виключно з легітимною метою.

За даними звіту «Freedom House» (укр. «Дім свободи» – міжнародна правозахисна неурядова організація) рівень свободи преси в Україні в період часу з 2013-2022 роки становив від 10 до 11 одиниць вимірювання (максимальне значення – 16), а загальний показник свободи країни визначається як «частково вільний» або «Partly Free» (від 57 до 61 одиниць вимірювання (максимальне значення 100)) [1].

Інша міжнародна організація «Reporters Without Borders» (укр. «Репортери без кордонів» також здійснює дослідження свободи преси в усьому світі та опубліковує відповідні індекси (значення від 0 (мін.) до 100 (макс.), завдяки яким визначається місце країни у всесвітньому рейтингу. У період часу з 2013 по 2022 рік Україна обіймала від 126 (2013 рік) до 106 (2022 року) місця [2].

При цьому, за даними обох організацій, лідерами свободи слова та преси із року в рік виступають такі країни як Фінляндія, Нідерланди, Норвегія, Швеція, Данія та інші.

Звичайно, способів дослідження рівня свободи преси може бути чимало, однак, навіть вищезазначеної інформації достатньо для висновків про те, що зазначена сфера потребує уваги та, відповідно, дій з боку держави.

13 грудня 2022 року Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про медіа» № 2849-IX, яким започатковані суттєві зміни

у сфері діяльності засобів масової інформації, які за вказаним актом іменуються – медіа [3]. Хоча, вказаний Закон ухвалювався на виконання рекомендації Європейської Комісії задля отримання Україною статусу кандидата на членство в Європейському Союзі, деякі його положення викликають занепокоєння, зокрема, у тих самих представників медіа.

Так, новим Законом вводиться розмежування медіа на види, а саме суб'єкти у сфері аудіовізуальних медіа, суб'єкти у сфері друкованих медіа, суб'єкти у сфері онлайн-медіа, провайдери аудіовізуальних сервісів, провайдери платформ спільного доступу до відео, постачальники електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра.

Статтею 16 Закон України «Про медіа» визначається, що для цілей цього Закону суб'єктом у сфері онлайн-медіа вважається особа, що здійснює редакційний контроль щодо створення або добору, організації та поширення масової інформації у формі онлайн-медіа. Онлайн-медіа, відповідно до п. 36 ч. 1 ст. 1 Закону – це онлайн-медіа – медіа, що регулярно поширює інформацію у текстовій, аудіо-, аудіовізуальній чи іншій формі в електронному (цифровому) вигляді за допомогою мережі Інтернет на власному веб-сайті, крім медіа, які віднесені цим Законом до аудіовізуальних медіа.

Сьогодні реєстрація онлайн-медіа є добровільною, а не обов'язковою, утім найбільші занепокоєння викликають положення про повноваження Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення з питань вжиття заходів реагування на порушення законодавства у сфері медіа суб'єктами онлайн-медіа.

Хоча, рекомендації Європейської Комісії дійсно стосувалися надання повноважень незалежному медіа регулятору [4], однак питання незалежності Національної Ради залишаються дискусійними через призначення членів цього колегіального органу за квотами Президента України та Верховної Ради України.

Утім, найбільші питання стосуються повноважень Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення стосовно вжиття заходів реагування на порушення зареєстрованими суб'єктами у сфері онлайн-медіа вимог законодавства, які передбачають прийняття рішення про скасування реєстрації та тимчасову заборону поширення, який становить чотирнадцять календарних днів.

З одного боку Закон України «Про медіа» встановлює, що рішення про тимчасову заборону приймається лише у випадках вчинення протягом одного місяця грубих порушень суб'єктом онлайн-медіа, якщо за попередні грубі порушення було застосовано штрафи, рішення про які не були скасовані у визначеному законом порядку, що запобігає необґрунтованим рішенням про заборону поширення онлайн-медіа з боку Національної ради.

З іншого ж боку, тривалий строк оскарження штрафів Національної ради у судовому порядку може призвести до необґрунтованого позбавлення суб'єкта у сфері онлайн-медіа права на поширення інформації, яке не буде своєчасно захищене та поновлене.

З огляду на викладене, цілком доцільним виглядає застосування заходів реагування у вигляді скасування реєстрації та тимчасової заборони поширення зареєстрованих онлайн-медіа виключно у судовому порядку, тим більше, що процесуальний кодекс дозволяє застосування заходів забезпечення позову до подання позовної заяви, а також встановлення строків розгляду тих категорій справ.

Однак, у світлі розвитку інформаційних технологій, виникають також питання щодо регуляції соціальних мереж, як засобів донесення інформації, які мають попит серед населення не лише в Україні, а в усьому світі. Популярності набирає також застосунок «Телеграм», за допомогою якого здійснюється поширення інформації, однак здебільшого за відсутності відомостей про власників того чи іншого каналів, що утворює перепони як в технічній площині регуляції, так і юридичній.

У цілому, запроваджене Законом України «Про медіа» регулювання діяльності у сфері медіа виглядає виключно позитивним кроком, однак зазначені інструменти мають бути доопрацьовані та слугувати виключно легітимній меті, не призводити до обмеження плюралізму думок тощо.

У світлі перспектив розвитку свободи слова в Україні, сприяння розвитку незалежних медіа, а також діяльності журналістів, можливо було дозволити здійснювати регулювання діяльності у сфері медіа безпосередньо представникам медіа, які мають бути професійними журналістами, а отже принаймні бути включеними до складу Національної України з питань телебачення і радіомовлення.

Список використаних джерел:

1. Звіт організації “Freedom house”. URL: https://freedomhouse.org/sites/default/files/2023-02/All_data_FIW_2013-2023.xlsx
2. Інформація організації “Reporters Without Borders”. URL: <https://rsf.org/en/index3>
3. Закон України «Про медіа» № 2849-IX від 13 грудня 2022 року. Урядовий кур’єр. Офіційне видання. 26.01.2023 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20/ed20230322#n2154>
4. Opinion on Ukraine’s application for membership of the European Union. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/opinion-ukraines-application-membership-european-union_en#files

Ключові слова: свобода слова, онлайн-медіа, преса.

Key words: reedom of speech, online media, press.